

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 27 stycznia 2011 r.

**Pan
Jarosław Rutkiewicz
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Bielsku-Białej**

LKA-4113-01-02/2010 D/10/505

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, zwanej dalej „Stacją” lub „PSSE”, w zakresie realizacji zadań przez Państwową Inspekcję Sanitarną na terenach dotkniętych powodzią w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Inspektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność PSSE w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Prawidłowo realizowano zadania w zakresie bieżącego nadzoru sanitarno-epidemiologicznego na terenach objętych powodzią, w tym w szczególności:
 - opracowano i opublikowano komunikaty (w tym. na stronach internetowych Stacji), oraz przekazano mieszkańcom zalanych terenów informacje m.in. o bezpieczeństwie i przydatności wody i artykułów żywnościowych do spożycia oraz sposobach zapobiegania chorobom zakaźnym;
 - monitorowano sytuację powodziową poprzez:

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- pobieranie próbek wody z ujęć wody objętych monitoringiem Stacji do badań fizykochemicznych oraz mikrobiologicznych. Łącznie przebadano próbki pobrane z 16 miejsc, spośród 55 ujęć wody, mogących być zagrożonymi skutkami powodzi, wg oceny dokonanej przez pracowników Stacji. W żadnym przypadku nie stwierdzono nieprzydatności wody do spożycia, z uwagi na niespełnienie wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w *sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*²;

- telefoniczne, a następnie osobiste zbieranie informacji o sytuacji powodziowej u przedsiębiorców zajmujących się obrotem artykułami żywnościowymi na terenach dotkniętych skutkami powodzi;

- na bieżąco informowano Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach (ŚPWIS) o: aktualnej sytuacji powodziowej na nadzorowanym terenie, zaopatrzeniu w wodę do spożycia, podjętych działaniach w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi oraz ilości wykorzystanych szczepionek przeciwko tężcowi;
- wykonano bezpłatne badania jakości wody ze 175 studni przydomowych zalanych w wyniku powodzi, stanowiących, wg oświadczeń zainteresowanych mieszkańców, jedyne źródło zaopatrzenia w wodę, co było zgodne z wytycznymi ŚPWIS w sprawie obowiązku wykonywania bezpłatnych badań, po uprzedniej dezynfekcji przeprowadzonej przez właścicieli studni. W 90 z tych studni woda nie odpowiadała wymagom pod względem parametrów fizyko-chemicznych, a w 143 woda nie odpowiadała wymagom bakteriologicznym;
- nadzorowano przeprowadzone na zlecenie ŚPWIS zabiegi dezynsekcyjne i dezynfekcyjne przez wyspecjalizowane firmy oraz wojska chemiczne;
- współpracowano z organami samorządu terytorialnego powiatu bielskiego, poprzez udział w posiedzeniach Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, uczestnictwo w wizjach lokalnych przeprowadzanych na terenach powodziowych, informowanie o bezpieczeństwie epidemiologicznym i zasadach przeprowadzania zabiegów dezynfekcyjnych prowadzonych na terenie gmin.

2. Należycie przygotowano PSSE do realizacji zadań, a w szczególności w okresie zwiększonego zagrożenia bezpieczeństwa sanitarno–epidemiologicznego, poprzez:

² Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm., zwanego dalej *rozporządzeniem o jakości wody przeznaczonej do spożycia*

- opracowanie i aktualizowanie instrukcji w sprawie postępowania w przypadku wystąpienia na terenie powiatu niebezpiecznej choroby zakaźnej bądź masowych zachorowań na choroby zakaźne, stanowiącej aneks funkcjonalny do Planu Reagowania Kryzysowego Miasta Bielska-Białej. Elementem tego aneksu były szczegółowe zapisy dotyczące ochrony przeciwepidemicznej,
 - opracowanie w dniu 15 czerwca 2010 r., w oparciu o otrzymany wzór, „Planu zabezpieczenia sanitarno–epidemiologicznego miasta³ i powiatu bielskiego” zawierającego elementy analogiczne do ww. Planu Reagowania Kryzysowego.
3. Przeprowadzono dystrybucję szczepionek przeciwko tężcowi pozyskanych od Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (WSSE) w Katowicach oraz środków dezynfekcyjnych pochodzących z Centralnej Bazy Rezerw (CBR), poprzez:
- oszacowanie zapotrzebowania oraz zamówienie w trybie doraźnym dodatkowych szczepionek;
 - wydanie zalecenia gminnym zespołom zarządzania kryzysowego na terenach dotkniętych powodzią oraz zakładom opieki zdrowotnej do przeprowadzenia akcji szczepienia przeciwko tężcowi osób uczestniczących w akcji powodziowej (w tym funkcjonariuszom służb ratowniczych);
 - nieodpłatne przekazywanie preparatów szczepionkowych punktom szczepień oraz uczestniczenie w akcji ww. szczepień i ewidencjonowanie przychodu i rozchodu powierzonych preparatów;
 - wystąpienie do ŚPWIS o przekazanie z magazynów CBR łącznie 2100 kg środka dezynfekcyjnego Chloramina T, 420 opakowań środka Skinman Soft oraz 1110 opakowań środka Incidin Liquid spray, z czego pozyskano, a następnie bezzwłocznie przekazano sześciu Gminom oraz jednemu poszkodowanemu przedsiębiorcy, 680 kg Chloraminy T oraz 90 opakowań preparatu Skinman Soft.
4. Wykonywano regularne, począwszy od 9 czerwca 2010 r., badania jakości wody w nadzorowanych przez Stację niezorganizowanych kąpieliskach, w trybie zgodnym z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach⁴. W wyniku przeprowadzonych badań (kontroli), w 30 przypadkach, na 36 procedur kontrolnych, stwierdzano nieprzydatność wody do kąpieli, z powodu niewłaściwej barwy i przejrzystości wody (w 18 tego typu

³ Miasta Bielska-Białej

⁴ Dz. U. Nr 183, poz. 1530, zwanym dalej *rozporządzeniem w sprawie. wody w kąpieliskach*, uchylonym z dniem 1 stycznia 2011r.

przypadkach Stacja nie pobierała próbek wody do dalszych badań laboratoryjnych) bądź z powodu przekroczenia liczby paciorkowców kałowych albo bakterii coli typu kałowego (w 12 przypadkach).

5. Przeprowadzano kontrole w zakresie prawidłowości zgłaszania podejrzeń o zachorowanie na choroby zakaźne oraz zachorowań rozpoznanych przez podmioty świadczące usługi medyczne, a także przeprowadzono prawidłowe postępowanie weryfikacyjne (tzw. dochodzenie epidemiologiczne), dotyczące warunków zamieszkania i stanu higienicznego względem jedyne go znanego wcześniej Stacji nosiciela duru brzuszne go, w wyniku którego została podjęta decyzja o wykreśleniu tej osoby z ewidencji nosicieli.
6. Z zaplanowanych na rok 2010 dochodów i wydatków budżetowych, w wysokości odpowiednio 118,00 tys. zł i 4 927,8 tys. zł, na koniec III kwartału 2010 r. zrealizowano 88,8 tys. zł (75,2 %) oraz 3 750,0 tys. zł (76,1 %). W przypadku wydatków finansowanych z dochodów własnych, zaplanowanych w wys. 981,8 tys. zł, na koniec III kwartału wykorzystano 564,1 tys. zł (93,9 % planu), z pozyskanych w tym okresie dochodów własnych w wys. 600,7 tys. zł (61,2 % planu).

Równocześnie stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- nie wydawano, w trybie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. prawo wodne⁵ (*wg stanu obowiązującego do 31 grudnia 2010 r.*), orzeczeń o zakazie kąpieli, w przypadku stwierdzenia, iż woda w kąpielisku nie spełnia warunków, o których mowa w art. 50 ust. 3 ww. ustawy, i nie powiadamiano o tym zakazie miejscowej ludności w sposób zwyczajowo przyjęty. Zdaniem NIK zamieszczenie jedynie informacji w Internecie na stronie PSSE oraz raportowanie cotygodniowe do WSSE, a także udzielanie telefonicznych informacji, jeśli ktoś o taką informację poprosił, nie spełniało wymogów określonych w ww. przepisie, bowiem informacja o zakazie kąpieli nie docierała bezpośrednio do osób kąpiących się,
- odstąpiono od opracowywania i wydawania ocen okresowych jakości wody, na podstawie § 16 rozporządzenia w *sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia*. W ocenie NIK, przekazywane przez Stację gminom powiatu bielskiego ogólne informacje o wynikach przeprowadzonych badań wody zrealizowanych w 2009 r., w ramach monitoringu jakości wody na podstawie pobranych próbek wody na terenie tych gmin, były zgodne jedynie z § 12 ust. 7 pkt 7) rozporządzenia w *sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia*.

⁵ Dz. U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019 ze zm.

Ww. dokumenty nie zawierały informacji, dotyczących spełnienia na nadzorowanym terenie wymagań, określonych w załącznikach nr 1 - 4 do ww. rozporządzenia, w okresie dla którego opracowywana jest ocena. Wg wyjaśnień Kierownika Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska Stacji, w okresie powodzi, próbki wody podawanej do sieci i z sieci rozdzielczej pobrane przez pracowników Stacji odpowiadały wymogom zawartym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w *sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*. Wobec powyższego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bielsku-Białej nie informował Prezydenta Miasta, burmistrzów miast i wójtów gmin o jej jakości, ponieważ nie było takiej potrzeby.

- wg wyjaśnień Pana Dyrektora, zrealizowano obowiązek dokonania ocen obszarowych jakości wody oraz oszacowania ryzyka zdrowotnego konsumentów wynikający z §17 ww. rozporządzenia, przez sporządzenie kompleksowych dokumentów pod nazwą „Ocena stanu sanitarnego powiatu bielskiego za rok 2009” oraz „Ocena stanu sanitarnego miasta Bielsko-Biała za rok 2009” w części poświęconej Higienie Komunalnej i Środowisku. W dokumentach tych znajdował się jedynie ogólny opis działań przeprowadzonych przez PSSE w Bielsku-Białej, w zakresie monitoringu jakości wody, a nie zamieszczono w nich, m.in.: wymaganego wykazu producentów wody zaopatrujących ludność oraz informacji o wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów; liczbie ludności zaopatrywanej w wodę; jakości wody dostarczanej w poszczególnych gminach powiatu bielskiego; oszacowania ryzyka zdrowotnego konsumentów. Ponadto dokumenty te nie zawierały żadnych szczegółowych informacji analitycznych odnoszących się do innych gmin powiatu bielskiego, aniżeli miasto Bielsko-Biała. Tym samym dokument ten nie spełniał wymogów określonych w § 17 ust.2 i 3 ww. rozporządzenia.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- **sporządzanie dokumentów zawierających rzetelne oceny okresowe i obszarowe jakości wody na nadzorowanym terenie w celu przedstawiania ich uprawnionym odbiorcom.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Inspektora, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.